

ТҮСІНІК ХАТ

Философия негіздерінің курсы қоршаған әлемде дұрыс бағыт табу үшін, өмірде орын алып әлеуметтік процестерді түсіну үшін маңызды рөл атқарады. Философияны оқу барысында оқушылар түрлі қоғам тану проблемаларында өз көзқарастарын қалыптастырады және өз позицияларын анықтайды.

Философия негіздері философияның қоғамда қандай атқаратын оқушыларға үйретуді, әлемдік философиялық ойлардың негізгі белестерімен таныстырады. Курстың басты бөлімдері - адам табиғаты және оны өмір сүруінің мағынасы, адам, қоғам өркениет, мәдениет, бостандық және жауапкершілік; адам танымы және іс-әрекеті; Адам глобалдық проблемалар; т.б. сияқты философияның фундаменталдық проблемалары мен таныстыруға арналған.

Философия негізінде оқуда оқушылардың - философия әлемнің ғылыми және діни бейнелері, адам өмірінің мағынасы, адам білімінің формалары және оның қазіргі қоғамдағы көрінісі ерекшеліктері. Рухани және материалдық құндылықтар қатынастары туралы, олардың адам өміріндегі, қоғамдағы және өркениеттегі рөлі туралы болуы тиіс; ғылымның рөлі және ғылыми таным, оның құрылымы, формасы мен әдістері, ғылым мен техниканың және технологияның дамуына және оның табыстарын пайдалануға байланыстан туындайтын әлеуметтік және этикалық проблемалар туралы түсінік болуы тиіс; адамдағы биологиялық және әлеуметтік, денелік және рухани байланыстар туралы, адам мінез құлқындағы саналық пен санасыздық туралы түсінігі болуы тиіс; жеке тұлғаның қалыптасу шарттары, оның бостандығы және өмірді сақтау үшін жауаптылығы, мәдениеті, қоршаған ортасы туралы түсінігі болуы тиіс; қоғамдағы адамдардың ара қатынастары реттеудің адамгершілік нормасын білуі тиіс. Өкінішке орай "Қазақстан Республикасындағы толық емес жоғары білімнің жалпыға міндетті стандарты" аумағында философия негіздерін оқуға жұмсалатын сағаттар саны айтарлықтай қысқарған, соған байланысты кейбір тақырыптарды тереңірек қарастыруға мүмкіндік болмайды. Соған қарамастан философиялық проблемаларды шешуді әртүрлі әдістерін оқып үйрену қажеттілігі сақталады. Жалпы адамдық құндылықты бағдарға алып, философияны ғылым ретінде оқыту қажет. Осыған байланысты философия тарихын

- идеялар, болжаулар, пісіп жетілу тарихы ретінде қарастырып, олардың рухани мәдениеттің дамуындағы олардың мағынасына көңіл бөлу керек.

**«ФИЛОСОФИЯ НЕГІЗДЕРІ» ПӘНІ ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫНЫҢ
ТАҚЫРЫПТЫҚ ЖОСПАРЫ**

<i>Сабақ № урока</i>	<i>Бөлімдер мен тақырыптардың аттары Наименование разделов и тем</i>	<i>Сағаттар саны Количество часов</i>
1 Бөлім. Философия пәні, оның қалыптасуы және даму тарихы		
1	1.1. Философия дүниетанымның өзегі ретінде	2
2	1.2. Ежелгі Шығыс философиясы	2
3	1.3. Антик философиясы	2
4	1.4. Ортағасырлық философиясы	2
5	1.5. Қайта өрлеу дәуірі және Жаңа заман философиясы.	2
2 Бөлім. Қазақ философиясы		
6	2.1. Қазақ философиясының қалыптасуы мен ерекшеліктері	2
7	2.2. Қазақ философиясындағы дәстүр мен жаңашылдық	2
3 Бөлім. Философиялық теориялық және методологиялық негіздері		
8	3.1. Болмыс. Материя. Сана ұғымдары	2
9	3.2. Диалектиканың негізгі категориялары	2
10	3.3. Философиядағы қоғам мәселесі	2
11	3.4. Таным теориясы	2
4 Бөлім. Әлеуметтік философия		
12	4.1. Философиядағы адам мәселесі.	2
13	4.2. Жеке тұлғалық. Бостандығы және жауапкершілігі	2
5 Бөлім. Философияның өзекті мәселелері		
15	5.1. Қазіргі қоғамның сипаты мен бірлігі	
16	5.2. Адамзат болашағы	2
	Всего	32

«ФИЛОСОФИЯ НЕГІЗДЕРІ» ПӘННІҢ МАЗМҰНЫ

I Бөлім. Философия пәні, оның қалыптасу және даму тарихы.

1.1. Философия дүниетанымның өзегі ретінде. Философияның қоғамдағы рөлі. Дүниетанымның тарихи түрлері – миф, дің, философия. Материализм және идеализм – философияның негізгі бағыттары.

1.2. Ежелгі Шығыс философиясы. Ежелгі Қытай философиясы (Конфуций ілімі – гуманизм, Дао ілімі – даосизм). Қытай философиясының негіздері. Ежелгі Үндістандағы касталық жүйе. Буддизм және джайнизм. Ведалар кітабы.

1.3. Антик философиясы. Антикалық философия – Фалес, Анаксимандр, Анаксимен, Парменид, Зенон, Сократ, Демокрит, Платон, Аристотель, Эпикур. Рим тарихнамасының қалыптасуы. Грек, Рим философиясының сабақтастығы. Ежелгі Грек мәдениетіндегі мүсіндеу мен сәулет өнері, ғылымның дамуы.

1.4. Орта ғасырлық философия. Араб-парсы философиясы. Патристика, схоластика – ортағасырлық философияның негізгі ағымдары. Ислам діні. Ф.Аквинский, Р.Бэкон, У.Оккам, О.Хайам, әл-Фараби, ибн-Сина, әл-Бируни ілімдері.

1.5. Қайта Өрлеу дәуірі және Жаңа заман философиясы. Қайта өрлеу дәуірінің философиясы. Геоцентризм (Н.Коперник, Г.Галилей, Д.Бруно). жаңа заман философиясы – таным әдісі. Ресей философияның дамуы. Ресейдегі позитивизм.

II Бөлім. Қазақ философиясы.

2.1. Қазақ философиясының қалыптасуы мен ерекшеліктері. Қазақ халқының дүниетаным. Мұсылмандық ренессанс (Қорқыт ата, Жүсіп Баласағұн, Махмұт Қашқари, Қожа Ахмет Иассауи, асан қайғы, Мұхаммед Қайдар Дулати т.б.). XIX ғасырдағы қазақ ағартушыларының дүниетанымдық көзқарастары (Дулат Бабатайұлы, Шортанбай Қанайұлы, Мұрат Мөнкеұлы, Бұқар жырау, Ақтамберді жырау).антропоцентризм және гуманизм (Ш.Уалиханов, Ы.Алтынсарин, А.Құнанбаев).

2.2. Қазақ философиясындағы дәстүр мен жаңашылдық. XX ғасыр басындағы қазақ ағартушыларының қоғамдық – саяси ой пікірі (Ш. Құдайбердиев, С. Торайғыров, А. Байтұрсынов, Ж. Аймауытов, Ә. Бөкейханов, М.Шоқай, Халел, Жаһанша Домұхамедовтар, М. Дулатов т.б.).

III Бөлім. Философияның теориялық және методологиялық негіздері.

3.1. Болмыс. Материя. Сана ұғымдары. Болмыс категориясы және негізгі формалары. Субстанция мәселесі. Заттардың мәні туралы негізгі ілімдер. Материя туралы басты ілімдердің типологиясы. Материя ұғымның философиялық мәні. Материяның құрылысы, оның ұйымдық формалары. Материяның өмір сүру тәсілдері мен формалары. Кеңістік және уақыт ұғымдары. Адам санасы және рухани әлемі туралы ғылыми түсініктер. Сана адам миының функциясы.

3.2. Диалектиканың негізгі категориялары. Диалектика дамудың жалпылама концепциясы. Диалектиканың тарихи формалары, диалектика заңдары.

3.3. Философиядағы қоғам мәселесі. Қоғам, адам және қоғамдық қатынастар туралы ой – пікірлер. Қоғамдық болмыс, сана. Әлеуметтік философия түсінігі және негізгі принциптері. Рухани қоғамдық өмірдің мәні. Өндірістік қатынастар, өндіргіш күштер.

3.4. Таным теориясы. Танымның объектісі мен субъектісі. Агностицизм түсінігі. Сезімді және рационалды танымның диалектикасы. Ақиқаттың түрлері. Практика (тәжірибе). Дүние танып білідің мәні.

IV Бөлім. Әлеуметтік философия.

4.1. Философия тарихындағы адам мәселесі. Адам проблемасы, адамға берілген анықтамалар. Адамның пайда болуы түсініктер. Адам өмір сүруінің табиғи – биологиялық алғышарттары. Адамның әлеуметтік мәні және ұлттық тұрпаты. Адам бойындағы табиғи және қоғамдық сипаттың үйлесімділігі.

Құндылықтар философиясы. Адамгершілік бастаулары. Құндылықтар проблематикасы. «Аксиология». Игілік, мейірімділік, қайырымдылық, әділдік, ізгілік, ар – ұят, беделділік, заңдылық, тәуелсіздік, зұлымдық ұғымдары. Адамның рухани байлығының өлшемі. Құндылықтар типологиясы. Адамның қажеттіліктері мен мүдделері.

4.2. Жеке тұлғалық. Бостандығы және жауапкершілігі. Дара тұлға, даралық түсініктерінің мазмұны. Жеке тұлға – өз болмысының субъектісі. Ерік, еркіндік түсініктері.

V Бөлім. Қазіргі философияның өзекті мәселелері

5.1. Табиғат пен қоғамның бірлігі мен байланысы. Халық санының өсуі. Биосфера, экология мәселелері. Қоғамның тарихи типтері, қозғаушы күштері. Қоғамды зерттеуді методолгоиялық негізі.

Ғылым мен мәдениеттің даму ерекшеліктері. Прогресс. Ғылым және ғылыми көзқарас, мәні және ерекшелігі. Ғылыми танымның логикасы мен методологиясы. Қоғамдағы прогрестің тарихи типтері. Дүниежүзілік тарихи дамудың бірлігі мен өзгешеліктері.

5.2. Адамзат болашағы. Ғылыми-техникалық революция, ғылыми прогностика. Компьютерлік модельдеу. Тарихи аналогия. Адам және адамзаттың ауқымды проблемалары. Жаңаша ойлау.

СЕМИНАРЛАР ЖОСПАРЫ

1. семинар. Ортағасырлар және Жаңа заман философиясы

1. Батыс схоластиканың негізгі идеялары.
2. Номинализм мен шындықтың күресі.
3. Фр. Бэкон және оның әдіс туралы ілімі.
4. Р. Декарттың дуализмі.
5. Б. Спиноза мен Г. Лейбництың философиясы.

әдебиет: 23; 60; 71; 75; 80.

2. семинар. Материя және сана

1. Материя мен сананың ара катынасы.
2. Сана және Ми.
3. Сана-шындықтың шағылысуының жоғары формасы.
4. Сана құрылымы. Сана белсенділігі. Саналық және Санасыздық

әдебиет: 15; 32; 55; 61; 75; 81.

3. семинар. Диалектика және оған баламалар

1. Заң түсінігі.
2. Даму: прогресс және регресс.
3. Қарама-қайшылық дамудың ішкі заңы ретінде.
4. Диалектика және дамудың арнайығылыми теориясы.

әдебиет: 14, 54, 55, 58

4. семинар. Қоғамдық сана және оның формаларының көптүрлігі

1. Рухани өндіріс, оның нақтылы тарихи сипаты.
2. Білім беру және тәрбиелеу рухани құндылықтың шығармашылық әрекеті.
3. Руханилық - адамзаттың өмір сүру проблемасы ретінде.

әдебиет: 3; 13; 24; 40; 58; 60.

5. семинар. Адам болмысы философия проблемасы ретінде

1. Адамның рухани тәжірибесіндегі өлім мен өмір проблемасы.
2. Адам өмірі өзіндік құндылығы.
3. Өмір мағынасының проблемасы.
4. Өмірдің әлеуметтік және биологиялық ұзақтығы.

әдебиет: 13; 28; 55; 56; 74; 75; 81.

6. семинар. Жеке тұлға. Бостандық және жауапкершілік

1. Бостандық түсінігі, оның философиялық, этникалық, және саяси-халықтық аспекті ретінде.
2. Бостандық және қажеттілік.
3. Бостандық және жауапкершілік.
4. Адам құқығы және міндеті.

әдебиет: 26; 28; 60; 75; 78; 85.

7. семинар. Адамзаттың болашағы. Философияның адамгершілік проблемалары

1. Мораль және адамгершілік, олардың өзара байланысының диалектикасы.
2. Мораль - шындыққа бағалық қатынастар формасы ретінде.
3. Моральдық сананың императивтілігі.
4. Адамгершілік саны және адамгершілік қатынастар.

әдебиет: 23; 60; 71; 75; 80.

СЫНАҚ СҰРАҚТАРЫ

1. Философия пәні.
2. Дүниетаным және оның тарихи типтері.
3. Қоғамдық қатынастар жүйесіндегі философияның ролі және мағынасы
4. Философия және жаратылыстану.
5. Диалектика анықтамасы, тарихи формалар және оның альтернативалары
6. Болмыс категориясы, оның мәнісі және ерекшелігі.
7. Қозғалыс түсінігі.
8. Дүниенің көптүрлігі және бірлігі.
9. Милет мектебінің философиясы.
10. Элей мектебі. Гераклиттің диалектикасы
11. Пифагорей мектебі және сан туралы ілім.
12. Демокрит философиясындағы болмыс туралы атомисттік ілім
13. Сократ және оның білім туралы ілім.
14. Платон: идеялар туралы ілім.
15. Аристотелдың философиясы
16. Батыстың ортағасырлық философиясындағы номинализм және реализм.
17. Ақиқаттың екі маңыздылығы туралы Әл Фараби.
18. Фр. Бэкон және оның әдістемеліктілігі.
19. Р. Декарттың дуализмі.
20. Б. Спинозаның философиясы.
21. Г. Лейбниц және оның монадологиясы.
22. Дж. Локктың сенсуализмі.
23. И. Кант гносеологияның қалауышы ретінде.
24. Г.В.Ф. Гегельдің диалектикадағы заңдар мен принциптер.
25. Л. Фейербах философиясындағы идеализм мен дінге критикасы.
26. К. Маркстың тарихи философиясы.
27. Экзистенциализмнің философиясы және оның негізгі проблематикасы.
28. Ф.М. Достоевскийдің экзистенциализмі.
29. К. Ясперс, Ж.П. Сартр және А. Камюдің иррационализмі.
30. Сананың философиялық концепциялары.

31. Сана шындықтың көрінісі ретінде.
32. Қоғамдық және дербес сана, олардың өзара байланыстары.
33. Қоғамдық сананың формалары.
34. Танымның түсінігі, субъекті мен объекті.
35. Ғылыми таным – білім мен әрекеттің бірлігі.
36. Әлеуметтік таным.
37. Бірлік пен қарама-қайшылардың күресі заңы.
38. Ақиқат мәселесі.
39. Мәдениеттің философиялық түсінігі.
40. Өркениеттің философиялық түсінігі.

ӘДЕБИЕТ ЖӘНЕ ОҚУ ҚҰРАЛДАРЫ

1. Кактаева Г.А. Философия негіздері: оқулық. – Астана: Фолиант, 2010
2. Мейір Ж., Оразалиев Б. Философия: Оқу құралы. – Астана: Фолиант, 2014
3. Абай. Книга слов. Алма-Ата, 1992.
4. Алексеев П.В., Панин А.В. Теория познания и диалектика. М., 1991.
5. Алексеев П.В., Панин А.В. Философия. М., 1996.
6. Аль-Фараби. Социально-этические трактаты. Алма-Ата, 1973.
7. Андрущенко В.П., Горлач Н.И. Социология: наука об обществе. Харьков, 1996.
8. Антология мировой философии: В 4 т. М., 1972.
9. Арефьева Г.С. Общество, познание, практика. М., 1988.
10. Асмус В.Ф. Платон. М., 1975.
11. Барг М.А. Эпохи и идеи. М., 1987.
12. Барулин В.С. Социальная философия: В 2 ч. М., 1993.
13. Бегбосынова Ж.Б. Принципы герменевтики. М., 1992.
14. Бердяев Н.А. Философия свободы. М., 1990.
15. Большаков А.В. и др. Основы философских знаний. М., 1994.
16. Волчек Е.З. Философия. Минск, 1995.
17. Выготский Л.С. Мышление и речь. М., 1996.
18. Гегель Г.В.Ф. Лекции по истории философии. СПб., 1994.
19. Гегель Г.В.Ф. Энциклопедия философских наук. М., 1974.
20. Горфункель А.Х. Дж. Бруно. М., 1973.
21. Гуревич П.С. Философия культуры. М., 1995.
22. Гуссерль И.Г. Философия как строгая наука. Новочеркасск, 1994.
23. Дягилев В.В. Занимательная философия. М., 1995.
24. Заиченко Г.А. Дж. Локк. М., 1973.
25. Ибн-Сина. Избранные философские произведения. М., 1980.
26. Ильенков Э.В. Философия и культура. М., 1991.
27. История философии в кратком изложении. М., 1991; 1994.
28. Камю А. Бунтующий человек. М., 1990.
29. Канке В.А. Философия: Исторический и систематический курс. М., 1996.
30. Кант И. Основы метафизики нравственности. Критика практического разума.

Метафизика нравов. СПб., 1995.

31. Касымжанов А.Х. Аль-Фараби. Алма-Ата, 1974.

32. Козлов Н.И. Философские сказки для обдумывающих житье: Веселая книга о свободе и нравственности. М., 1994.

33. Кон И.С. В поисках себя: личность и самосознание. М., 1984.

34. Коплстон Ф.Ч. История средневековой философии. М., 1997.

35. Коссак Е. Экзистенциализм в философии и литературе. М., 1980.

36. Крапивенский С.Э. Социальная философия. Волгоград, 1996.

37. Крапивенский С.Э. Социальная философия. М., 1995.

38. Краткая философская энциклопедия. М., 1994.

39. Кузнецов В.Н. Немецкая классическая философия. М., 1989.

40. Культурология XX века: Антология. М., 1995.

41. Лосев А.Ф. История античной философии. М., 1989.

42. Лосев А.Ф. Философия, мифология, культура. М., 1991.

43. Мамардашвили М. Лекции по античной философии. М., 1997.

44. Манхейм К. Человек и общество в век преобразования. М., 1993.

45. Маркс К. К критике гегелевской философии права // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т. 3.

46. Маркс К. Тезисы о Фейербахе // Маркс К., Энгельс Ф. Соч. 2-е изд. Т. 3.

47. Мир философии: Антология: В 2 т. М., 1991.

48. Мир человека: Хрестоматия для учащихся старших классов. М., 1995.

49. Мукашев З.А. Опыт дисциплинарной философии. Алматы, 1996.

50. Мукашев З.А. Очерки социальной философии Ф.М. Достоевского. Алматы, 1994.

51. На переломе: Философские дискуссии 20 годов. М., 1990.

52. Нарский Н.С. Западно-Европейская философия XIX века. М., 1976.

53. Ницше Ф. Сочинения: В 2 т. М., 1990.

54. Общественное сознание и его формы. М., 1986.

55. Основы социологии: В 2 ч. / Под ред. А.Г. Эфендиева М., 1994.

56. Основы философии в вопросах и ответах. М., 1997.

57. Основы философии. М., 1997. С. 319.

58. Поппер К.Р. Логика и рост научного знания. М., 1983.

59. Проблема человека в западной философии. М., 1988.
60. Радугин А.А. Философия: курс лекций. М., 1995.
61. Ракитаев А.И. Марксистско-ленинская философия. М., 1998ж
62. Ралле Дж., Антисери Д. Западная философия от истоков до наших дней: В 3 т. (от Леонардо до Канта). СПб., 1994, 1996.
63. Смирнов И.Н., Титов В.Ф. Философия. М., 1998.
64. Современная философия науки: знание, рациональность, ценности в трудах мыслителей Запада: Хрестоматия. М., 1996.
65. Современная философия: Словарь и хрестоматия. Ростов н/Д., 1995.
66. Соколов В.В. Средневековая философия. М., 1979.
67. Сорокин П. Человек. Цивилизация. Общество. М., 1992.
68. Социальная философия / Под ред. В.Н. Лавриненко. М., 1995.
69. Социальная философия в конце XX века. М., 1991.
70. Социальная философия и философия политики / Под ред. В.А. Гуторова. СПб., 1997.
71. Социальная философия: Хрестоматия. М., 1994.
72. Сумерки богов / Ф. Ницше, З. Фрейд, Э. Фромм, А. Камю, Ж.П. Сартр. М., 1990.
73. Тарнас Р. История западного мышления. М., 1995.
74. Тейчман Д., Эванс К. Философия: Руководство для начинающих / Пер. с англ. М., 1997.
75. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. М., 1987.
76. Философия / Под ред. В.Д. Губина. М., 1996.
77. Философия / Под ред. В.Н. Лавриненко. М., 1996.
78. Философия власти. М., 1993.
79. Философия и проблема человека / Под ред. Л.А. Вербицкой. СПб., 1997.
80. Философия истории: Антология. М., 1995.
81. Философия: Курс лекций / Под ред. В.Л. Калашникова. М., 1997.
82. Философия: В 2 ч. Ч. 1: История философии / Под ред. В.И. Кириллова. М., 1996.
83. Философия: В 2 ч. Ч. 2: Основные проблемы философии / Под ред. В.И. Кириллова. М., 1997.
84. Философия: Учеб. / Под ред. В.П. Кохановского. Ростов н/Д, 1997.

85. Философияға кіріспе. ЖОО-дарға арналған оқулық И.Т.Фролов. М., 1998ж
86. Фрейд З. Психология бессознательного. М., 1989.
87. Хайдеггер М. Слово Ницше «Бог мертв» // Вопросы философии. 1990. № 7.
88. Хрестоматия по философии / Сост.: П.В. Алексеев, А.В. Панин. М., 1996.
89. Чанышев А.Н. Курс лекций по древней и средневековой философии. М., 1991.
90. Чанышев А.Н. Начало философии. М., 1985.
91. Человек: мыслители прошлого о его жизни, смерти и бессмертии: В 2 т. / Сост. П.С. Гуревич и др. М., 1991, 1995.
92. Шпенглер О. Закат Европы. Новосибирск, 1993.
93. Это – человек: Антология. М., 1995.